

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК
АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я
Науковий журнал

Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.

Випуск 2 (94) 2017

Економічні науки
Сільськогосподарські науки
Технічні науки

Миколаїв
2017

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013 р.

Збірник включено до переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказами Міністерства освіти і науки України від 13.07.2015 р. №747 та від 16.05.2016 р. №515.

Головний редактор: В.С. Шибанін, д.т.н., проф., академік НААН

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н, проф.

І.П. Атаманюк, д.т.н., проф.

В.П. Клочан, к.е.н., доц.

М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.

В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., проф.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шибаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневіська, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., проф.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; Р. Шаундерер, Dr.sc.Agr. (Німеччина)

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; В.І. Гавриш, д.е.н., проф.; В.Д. Будаков, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; А.С. Добишев, д.т.н., проф. (Республіка Білорусь).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; А.С. Патрєва, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; І.П. Шейко, д.с.-г.н., професор, академік НАН Республіки Білорусь (Республіка Білорусь); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; Л.К. Антипова, д.с.-г.н., проф.; В.І. Січкарь, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Г.П. Морару, д.с.-г.н. (Молдова)

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 11 від 29.05.2017 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9,

Миколаївський національний аграрний університет,

тел. 0 (512) 58-05-95, <http://visnyk.mnau.edu.ua>, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2017

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ БІЗНЕС-ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Ю. А. Кормишкін, кандидат економічних наук
Миколаївський національний аграрний університет

У статті обґрунтовано, що стратегічними напрямками формування ефективної бізнес-інфраструктури є реалізація стратегії ефективного розвитку аграрного підприємництва умовах інтеграційних процесів України, співпраця з міжнародними організаціями; удосконалення інституційного забезпечення та посилення взаємовідносин з вищими аграрними закладами.

Ключові слова: бізнес-інфраструктура, аграрне підприємництво, формування, освіта, міжнародні організації, інституційне забезпечення.

Постановка проблеми. З 1 січня 2016 року розпочалося тимчасове застосування Глави IV Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в частині поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі. Початок якої відкрив для вітчизняного аграрного підприємництва широкі можливості вибору форм господарювання, спеціалізації і диверсифікації виробництва, каналів реалізації продукції, джерел фінансування та інформації. Однак, слід все ж відзначити, що ефективність ведення аграрної галузі в Україні може зіткнутися з реальними недоліками та недостатнім розвитком бізнес-інфраструктури. Тому виникає необхідність визначення стратегічних напрямів формування ефективної бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва, яка б виконувала адекватні функції щодо основних виробничо-господарських та соціально-економічних процесів в аграрному секторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти формування і реалізації бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва знайшли відображення у роботах вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів: В. Андрійчука, А. Бахтізін, Р. Бренсон, П. Гайдуцького, В. Губенко, Б. Данилишина, М. Дем'яненка, В. Зіновчука, М. Маліка, Е. Мейерса, В. Лаунгард, П. Т. Саблука, М. П. Са-

хацького, А. Стельмашука, О. Шпичака, О. Шпикуляка та інших. Разом із цим, потребує окремої уваги системне дослідження визначення стратегічних напрямів формування ефективної бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва регіону.

Мета дослідження є обґрунтування та визначення стратегічних напрямів формування ефективної бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведення аграрної реформи в Україні, з самого її початку було націлене на розвиток агропромислового сектора економіки на основі реалізації мотиваційного потенціалу приватної власності на землю та інші засоби виробництва, розвиток підприємницької діяльності, формування ефективного ринкового середовища.

Водночас, формування ринкових відносин вимагає трансформації існуючих ринкових структур та створення нових інститутів. Сучасний розвиток аграрного підприємництва свідчить, що проблемними аспектами в його розвитку є невідповідність інституціональної бази, взаємовідносин між інститутами вимогам реального господарського буття, а також слабкість механізмів забезпечення її дієвості.

З ліквідацією державної системи централізованої системи закупівлі аграрної продукції наявна інфраструктура збуту виявилася неспроможною забезпечити ефективне функціонування аграрного ринку. З'явилася низка комерційних посередницьких структур, які не мають відповідної матеріально-технічної бази і купують продукцію за непрозорими схемами і за демпінговими цінами. Такі посередницькі структури, як правило, не забезпечують прийнятну ціну для агровиробників, при цьому маючи на ціні посередницької операції значний зиск, а агровиробники значно знижують свою конкурентоспроможність і втрачають значну частину прибутку [6].

Вище викладене підтверджують і більшість вітчизняних дослідників [2-4], які наголошують, що найнагальнішою проблемою сучасного розвитку агропромислового комплексу України є формування цивілізованих прозорих каналів просування сіль-

ськогосподарської продукції від виробника до кінцевого споживача через розвиток інфраструктури аграрного ринку.

Поряд з цим, сучасному розвитку бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва заважає низка перешкод, а саме: відставання розвитку системи аграрної логістики від потреб ринку, внаслідок чого втрати аграрної продукції сягають до 1/3 річного обсягу її виробництва; оптові ринки не забезпечують формування оптової ціни, оскільки вони є лише організованими майданчиками, на яких товари можуть придбаватися і у роздріб; у пікові періоди збору і транспортування врожаю критично не вистачає рухомого складу для перевезення сипких вантажів – вагонів-зерновозів.

На наш погляд, ці проблеми можуть бути не такими болісними, якщо буде створена ефективна мережа руху аграрної продукції від виробника до споживача, що забезпечуватиме паритетність економічних інтересів виробників, переробників і кінцевих споживачів, на основі використання досягнень сучасного менеджменту, логістики, ефективного маркетингу та фінансової обґрунтованості.

Обширність сфер підприємницької діяльності, в аграрному секторі зокрема, і численність елементів бізнес-інфраструктури кожної сфери не зумовляють кількість структурних підрозділів підприємства: вигідніше консультиватися в спеціалізованих консалтингових компаніях, що мають висококваліфікованих і високооплачуваних фахівців.

Процес формування бізнес-інфраструктури для аграрного підприємництва – безперервний, має спрямованість до спеціалізації послуг, розширенню їх номенклатури, підвищенню якості. Чим повніше бізнес-інфраструктура, тим краще умови, в яких аграрне підприємництво розвивається найбільш оптимально.

Досліджуючи бізнес-інфраструктурні елементи аграрного підприємництва, вважаємо доцільним зосереджувати увагу лише на тих стратегічних напрямках, які безпосередньо забезпечують умови для здійснення виробництва в аграрній галузі, а також товароруху аграрної продукції до кінцевого споживача і управління ними [9].

Проведений аналіз свідчить про значний вплив на формування ефективної бізнес-інфраструктури розвитку аграрного підприємництва низки міжнародних організацій, спілок, науково-дослідних установ тощо, територіальне розташування яких переважно зосереджене у великих містах та м. Києві з представництвом в регіонах України. Сюди можна віднести:

- міжнародні організації з регулювання в галузі сільського господарства й продовольства, до цієї групи належать: Продовольча й сільськогосподарська організація, Світова продовольча програма, Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку, Світова продовольча рада. Метою діяльності яких є ліквідувати голод у світі й підвищити рівень харчування через підйом сільськогосподарського виробництва;

- міжнародні організації у сфері регулювання світової торгівлі: ГАТТ/СОР, ЮНКТАД, ЮНСІТРАЛ, регіональні економічні комісії ООН, Бюро міжнародних виставок, Міжнародна торговельна палата, Спілка міжнародних ярмарків. Всі ці організації мають певні цілі, функції, засоби регулювання світової торгівлі та методи врегулювання економічних спорів з приводу торгівлі [7].

Говорячи про формування ефективної бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва, то реальний вплив, на нашу думку, здійснюють Бюро міжнародних виставок, Міжнародна торговельна палата та Спілка міжнародних ярмарків. Ці організації займаються питаннями упорядкування загального розкладу роботи, ратифікацією правових питань, виробітку загальних правил участі в їхній роботі і встановлення особистих контактів торгових партнерів.

Важливу роль у формуванні бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва відіграє Міжнародна торговельна палата. Через свої представництва майже у 130 країнах світу, зокрема і в Україні, вона допомагає об'єднати ділові кола фірм, установити торгові зв'язки, надавати необхідну інформацію учасникам торгових операцій. Палати через низку своїх завдань, напрямів та надаючи широкий спектр послуг у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Міжнародна торгова палата активно розвиває співпрацю з такими організаціями: ООН,

Світовим банком, Міжнародним валютним фондом, Світовою організацією торгівлі, Конференцією ООН з торгівлі і розвитку, Організацією економічного співробітництва та розвитку, Всесвітньою організацією інтелектуальної власності [7].

Розвиток підприємницького середовища України, відкриття нових ринків збуту продукції в Європу, жорстка конкурентна боротьба, впровадження нових технологій у виробництво та управління, використання сучасних форм фінансування бізнес-проектів (венчурні інвестиційні фонди, вихід на фондові ринки тощо) обумовило виникнення проблеми браку професійних знань і вмінь керівників підприємств малого та середнього бізнесу [1]. Тож, один із ключових стратегічних напрямків, на нашу думку, повинен бути пов'язаний з активізацією аграрної освіти і науки у формуванні бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва. Україні слід переймати досвід країн, які успішно розвивають дух інновацій і підприємництва.

Варто зазначити, що вища освіта на світовому рівні є головним чинником, що визначає рівень економічного та соціального розвитку суспільства. У сучасному розвиненому суспільстві вищі навчальні заклади стають активними учасниками розвитку підприємництва, зокрема аграрного. Така участь полягає у тісній співпраці вищих аграрних навчальних закладів із суб'єктами підприємницького агробізнесу, а саме, у наданні послуг з виробничих випробувань, виробничої перевірки технологій і обладнання на замовлення споживачів, сертифікації, оцінювання якості аграрної продукції.

Роль аграрних університетів у формуванні ефективної бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва незаперечна, адже ключовим чинником конкурентоспроможності на світовій арені є нові знання та технології в аграрній галузі. Саме аграрні вищі навчальні заклади, що займаються дослідженнями та розробками, стають найвагомішою складовою розвитку аграрного підприємництва. При цьому вирішальну роль відіграє плідна співпраця аграрних ВНЗ із представниками підприємницького агробізнесу, яка полягає у спільному розробленні програм навчальних закладів з представниками підприємницького агробізнесу, експертами, науковцями сфе-

ри аграрної освіти і праці [8]. У переліку видів діяльності, які здійснюють українські аграрні ВНЗ, є наукова, науково-технічна, інноваційна та/або методична діяльність. Такі види діяльності забезпечують формування нових аграрних знань, створення розробок, інновацій, що втілюються у практичні результати діяльності аграрного підприємництва.

Отже, система аграрної освіти і науки сприяє координації підготовки і перепідготовки персоналу підприємств, притоку в сектор аграрного бізнесу більш кваліфікованих фахівців. Саме вища аграрна освіта сьогодні є ключовим напрямом формування ефективної бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва, на основі отриманих нових знань та технологій.

В умовах євроінтеграційного вибору вітчизняний аграрний сектор економіки повинен досягти такого соціально-економічного рівня організації та ведення сільськогосподарського виробництва, який відповідає сучасним світовим і європейським вимогам при одночасному збереженні й посиленні власної ідентичності. Прагнення забезпечення такого рівня розвитку аграрного сектора економіки, на нашу думку, є наступним стратегічним напрямом формування ефективної бізнес-інфраструктури вітчизняного аграрного підприємництва.

Євроінтеграційна перспектива вітчизняного аграрного сектора економіки має формуватися поступово та з урахуванням усіх характерних для ЄС етапів інтеграції, що дозволить лібералізувати зовнішню торгівлю відповідно до діючого режиму вільної торгівлі у країнах ЄС, запровадити механізми стимулювання господарської діяльності, економічної та інституційної підтримки і захисту вітчизняного аграрного підприємництва [5].

У контексті євроінтеграції Міністерство аграрної політики та продовольства України активно працює над розробкою та доопрацюванням законодавчої бази реформування аграрного сектора. Так, зокрема, було розроблено і запроваджено «Стратегію розвитку аграрного сектора економіки України на період 2020». В якій зазначено, що однією з ключових проблем розвитку аграрного сектора економіки країни є значні втрати продукції через недосконалість інфраструктури аграрного

ринку та логістики зберігання аграрної продукції; недостатня ефективність самоорганізації та саморегулювання ринку сільськогосподарської продукції та продовольства, складність у виробленні консолідованої позиції сільськогосподарських товаровиробників у захисті своїх інтересів; непоінформованість значної частини сільськогосподарських виробників про кон'юнктуру ринків та умови ведення бізнесу в галузі тощо.

До наявних пріоритетів розвитку аграрного сектора в Стратегії віднесено: створення системи логістики і забійних пунктів живої худоби та птиці, інших елементів ринкової інфраструктури для дрібних господарств; формування дієвої інфраструктури аграрного ринку і забезпечення розширеного доступу виробників до організованих каналів збуту сільськогосподарської продукції, зокрема мережі складських та елеваторних потужностей, а також розширення можливостей участі малих форм господарювання в організованому ринку; створення системи логістики і забійних пунктів живої худоби та птиці, інших елементів ринкової інфраструктури для дрібних господарств та інші.

Вважаємо, що вирішення вказаних в Стратегії проблем та досягнення стратегічних пріоритетів і вплинуть на формування ефективної бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва в умовах євроінтеграційних процесів України.

Як правило, створення умов для формування ефективної бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва, без якої аграрне підприємництво не може існувати, багато в чому залежить від держави. Держава покликана коректувати ті "недосконалості", що властиві ринковому механізму і з якими він сам або справитися не в змозі, або це рішення неефективне.

Держава бере на себе відповідальність за створення рівних умов для суперництва аграрних товаровиробників, для ефективної конкуренції, за обмеження влади монополій. Воно також піклується про виробництво достатньої кількості аграрної продукції і послуг [11].

Аграрне підприємництво є дуже важливою складовою інституціональної основи, що відображає й регулює відносини власності, основи виробничих відносин, які орієнту-

ються на збільшення вартості капіталу, одержання власного прибутку та виробництво конкурентної аграрної продукції. Тож, інституційне забезпечення формування ефективної бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва є наступним стратегічним пріоритетним напрямом. Метою інституційного забезпечення аграрного підприємництва є не тільки створення умов для ведення бізнесу, але й сільський розвиток, який означає цілеспрямовану зміну інституційних, економічних, екологічних, демографічних, соціальних, культурних, побутових та інших факторів, котрі забезпечують зростання рівня й якості життя сільського населення [10].

На сьогодні, серед економічних інститутів, які виступають найбільш явними об'єктами державного регулювання аграрного підприємництва, слід виділяти правила укладання угод, нормативи (стандарти) якості аграрної продукції, правила ціноутворення [12], адже, відповідно до інституціональної теорії, лише створивши необхідні інституціональні умови, можна сподіватися на отримання ефекту інституційних змін, який може задовольнити суспільство і свідчити про ефективність державного регулювання розвитку економіки.

Вектор інституційних перетворень щодо забезпечення формування ефективної бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва, на нашу думку, повинен бути спрямований на усунення ігнорування прав власності на майно і володіння землею, знищення тіньового ринку купівлі-продажу землі, недопущення перепродажу корпоративних прав і виникнення рейдерства, уникнення загроз для вітчизняного аграрного ринку з боку зарубіжних партнерів.

Проведені дослідження економічної літератури дали нам можливість зробити висновок, що основним напрямом формування ефективної бізнес-інфраструктури повинно стати комплексне та системне формування законодавчої бази з метою забезпечення економіко-правового середовища для безперервного та ефективного аграрного підприємництва. Також необхідним є акцентування заходів державної аграрної політики на питаннях підвищення ефективності використання інструментів регулювання аграрного ринку, що сприятиме забезпеченню

вільного прозорого руху сільськогосподарської продукції, згладжуванню цінових коливань, задоволенню потреб споживачів у якісних і доступних продуктах харчування, а також розвитку системи аграрної логістики як чинника підвищення прибутковості підприємств за рахунок зниження загальновиробничих витрат і досягнення цілорічного забезпечення населення продуктами харчування за доступними цінами.

Висновки. Сучасна економіка вимагає наявності потужних агропромислових і торгово-складських комплексів, інформаційно-комерційних мереж, високоефективних засобів фінансово-кредитних розрахунків тощо. Існує пряма залежність – чим більше розвинута бізнес-інфраструктура, тим розвинутішим є підприємництво. Основою ефективного функціонування аграрного підприємництва є всебічний розвиток бізнес-інфраструктурних елементів, зокрема системи підприємств, організацій, закладів виробничої та невиробничої сфери, які покликані обслуговувати рух аграрної продукції від товаровиробника до споживача. Таким чином, стратегічними напрямками формування ефективно-ї бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва є: реалізація стратегії ефективного розвитку аграрного підприємництва умовах інтеграційних процесів України, співпраця з міжнародними організаціями; удосконалення інституційного забезпечення та посилення взаємовідносин з вищими аграрними закладами.

Список використаних джерел:

1. Антонюк Д. А. Роль бізнес-освіти в системі інфраструктурного забезпечення підприємства [Електронний ресурс] / Д. А. Антонюк. – Режим доступу: <http://vestnikdnu.com.ua/archive/201372/antonjuk.html#sdfootnote1anc>
2. Березін О.В. Продовольчий ринок України: теоретико-методологічні засади формування і розвитку : монографія. / Березін О.В. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 184 с.
3. Гладій М.В. Формування оптового ринку в Україні. / М.В. Гладій. – К. : ННЦ Інститут аграрної економіки, 2007. – 580 с.
4. Зіновчук В.В. Формування інфраструктури аграрного ринку на кооперативних засадах / В.В. Зіновчук // Основні напрями високоефективного агропромислового виробництва в Україні на інноваційній основі. – К. : ІАЕ УААН, 2002. – С. 572-576.
5. Зінчук Т.О. Європейська інтеграція: проблеми адаптації аграрного сектора економіки України : монографія / Т.О. Зінчук. – Житомир : ДВНЗ "Держ. Агроекол. Ун-т", 2008. – 384 с.
6. Майстро С.В. Формування та напрямки державного регулювання розвитку інфраструктури аграрного ринку [Електронний ресурс] / С.В. Майстро. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/doc/2/08.pdf>

7. Мокій, А. І. Міжнародні організації [Електронний ресурс] : навч. посіб. / А. І. Мокій, Т. П. Яхно, І. Г. Бабець.— Електрон. Текст. Дані.— К. : ЦУЛ, 2011.— 280 с.— Режим доступу: http://libserver.mdau.mk.ua/docs/books/pdf/Mokiy_A.MO_2011.djvu
8. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі [Текст] / В. Г. Кремень ; АПН України. — К. : Знання, 2010. — 520 с
9. Основні напрями створення та функціонування оптових продовольчих ринків [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 9 червня 1999 р. № 997. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
10. Прутська Т. Ю. Роль держави у розвитку підприємництва в аграрному секторі / Т. Ю. Прутська // Агросвіт. – 2014. – № 18. – С. 55–62.
11. Савощенко А. С. Інфраструктура товарного ринку : [навч. посібник] / А. С. Савощенко. – К. : КНЕУ, 2005. – 336 с.
12. Чарахчян К. К. Экономические институты, как субъекты и объекты государственного регулирования / К. К. Чарахчян // Наукові праці ДонНТУ. Серія: Економічна. – 2006. – Вип. 103-3. – С. 67–72.

Ю. А. Кормышкин. Стратегические направления формирования эффективной бизнес-инфраструктуры аграрного предпринимательства.

В статье обоснованно, что стратегическими направлениями формирования эффективной бизнес-инфраструктуры является реализация стратегии эффективного развития аграрного предпринимательства условиях интеграционных процессов Украины, сотрудничество с международными организациями; усовершенствование институционального обеспечения и усиление взаимоотношений с высшими аграрными заведениями.

Ключевые слова: инфраструктура, аграрное предпринимательство, формирование, образование, международные организации, институциональное обеспечение.

Y. Kormyshkin. Strategic directions of forming of the effective business infrastructure of agrarian enterprise.

In the article reasonably, that strategic directions of forming of effective business-infrastructure is realization of strategy of effective development of agrarian enterprise terms of integration processes of Ukraine, collaboration with international organizations; an improvement of the institutional providing and strengthening of mutual relations are with higher agrarian establishments.

Key words: business-infrastructure, agrarian enterprise, forming, education, international organizations, institutional providing.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Л. В. Гуцаленко, Т. С. Пісоченко, С. О. Горбач.

Трудові ресурси як складова експортного потенціалу сільськогосподарського підприємства..... 3

М. В. Дубініна, І. П. Приходько, О. І. Лугова. Зовнішнє середовище та його вплив на формування економічного потенціалу підприємств 12

Ю. А. Кормишкін. Стратегічні напрями формування ефективної бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва 22

Т. В. Смелянець, Л. В. Молошна. Особливості розвитку зовнішньоекономічної співпраці регіону 32

І. В. Агеєнко, О. В. Ткаченко. Теоретико-методичні аспекти внутрішнього контролю розрахунків з контрагентами 38

М. Й. Головка. Трансформація системи оподаткування прибутку юридичних осіб в Україні 48

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

О. О. Дрозд, О. В. Мельник, І. О. Мельник. Фізичні показники яблук сорту ренет симиренка, оброблених інгібітором етилену, залежно від типу саду і строку збору .. 57

Л. К. Антипова, В. В. Дикий, Н. В. Цуркан. Оптимізація сортового складу пшениці озимої – як одна зі складових стратегії розвитку зернового господарства..... 66

Г. М. Господаренко, В. В. Любич, Ф. К. Листопад. Вихід біоетанолу з урожаю зерна сортів пшениці озимої залежно від видів, норм і строків застосування азотних добрив 74

В. Г. Кур'ята, В. В. Рогач, О. В. Кушнір. Морфологічні особливості формування листового апарату перцю солодкого за дії гібереліну та фолікуру 86

О. П. Прісс, І. О. Бурдіна. Вплив строків висіву насіння на фотосинтетичну діяльність базиліку в умовах плівкових теплиць 93

Л. І. Онуфран, В. І. Нетіс. Поглинання та використання сонячної енергії посівами сої за різних умов вирощування 107

С. В. Федорчук. Ефективність регуляторів росту, хімічних і біологічних препаратів проти <i>Alternaria Solani</i> та <i>Phytophthora infestans</i> картоплі	116
О. М. Вишневська, В. О. Мельник, О. О. Кравченко. Економічна ефективність племінного свинарства півдня України	124
Т. В. Підпала, Ю. С. Маташнюк. Оцінка потоково-цехової системи виробництва молока	136
Ю. Ф. Дехтяр, Є. В. Баркар, І. А. Галушко. Використання ефективних технологічних рішень з годівлі свиней в умовах фермерських господарств	144
О. О. Стародубець, А. О. Бондар. Залежність якості відтворення свинопоголів'я від сезону року	155
С. М. Галімов. Технологія вирощування та оцінка кнурів за власною продуктивністю в умовах СГПП «ТЕХМЕТ-ЮГ» Миколаївської області.....	162

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

В. С. Шебанін, В. Г. Богза, С. І. Богданов, І. І. Хилько. Розрахунок поперечного перерізу арки при мінімальній масі конструкції	171
А. А. Мирошник. Нейросетевое прогнозирование параметров качества электрической энергии	180
О. А. Прудка, Н. П. Кунденко. Исследование проникновения оптического инфракрасного излучения в покровы пчел	199
Д. В. Бабенко, О. А. Горбенко, Н. А. Доценко, Н. І. Кім. Аналіз конструктивних рішень пресового обладнання	208
В. А. Грубань, А. П. Галєєва, М. Ю. Шатохін. Огляд сучасного стану механізованого збирання кукурудзи на зерно та перспективи розвитку	215